contigerit, ad sedem sublimitatis tuæ rescribantur.—Dat. idib. decembris, Stilicone 2 et Anthemio Conss. 405.

6.

Præfectorum prima sit ante universos sedes : post eos senatorum.

TIT. XXVII.

DE OFFICIO PRÆFECTI[1] PRÆTORIO AFRICÆ, ET DE OMNI EJUSDEM DIOECESEOS STATU

In nomine Domini Jesu Christi.

Imperator Cæsar Flavius Justinianus, Alamanicus, Gotthicus, Germanicus, Francicus, Anticus, Alanicus, Wandalicus, Africanus, pius, felix, inclytus, victor ac triumphator, semper Augustus, Archelao præfecto prætorio Africæ.

Quas gratias, aut quas laudes domino Deo nostro Jesu Christo exhibere debeamus, nec mens nostra potest concipere, nec lingua proferre. Multas quidem et antea a Deo meruimus largitates, et innumerabilia circa nos ejus beneficia confitemur, pro quibus nihil dignum nos egisse cognoscimus : præ omnibus tamen hoc, quod nunc omnipotens Deus per nos pro sua laude, et pro suo nomine demonstrare dignatus est, excedit omnia mirabilia opera, quæ in seculo contigerunt, ut Africa, per nos tam brevi tempore reciperet libertatem, antea nonaginta quinque annos a Vandalis captivata : qui animarum fuerant simul hostes, et corporum : nam animas quidem diversa tormenta atque supplicia non ferentes, rebaptizando ad suam perfidiam transferebant : corpora vero liberis natalibus clara, jugo barbarico durissime subjugabant : ipsas quoque Dei sacrosanctas ecclesias suis perfidiis maculabant : aliquas vero ex eis stabula fecerunt. Vidimus venerabiles viros, qui abscissis radicitus linguis suas pœnas miserabiliter loquebantur : alii vero post diversa tormenta per diversas dispersi provincias vitam in exilio peregerunt. Quo ergo sermone, aut quibus operibus dignas Deo gratias agere valeamus, qui per me ultimum servum suum, ecclesiæ suæ injurias vindicare dignatus est, et tantarum provinciarum populos a jugo servitutis eripere? Quod beneficium Dei antecessores nostri non meruerunt : quibus non solum Africam liberare non licuit, sed et ipsam Romam viderunt ab eisdem Vandalis captam, et omnia imperialia ornamenta in Africam exinde translata : nunc vero Deus per suam misericordiam non solum Africam, et omnes ejus provincias sibi tradidit, sed et ipsa imperialia ornamenta, quæ capta fuerant ablata nobis restituit. Ergo post tanta beneficia quæ nobis divinitas contulit, hoc de domini Dei nostri misericordia postulamus, ut provincias quas nobis restituere dignatus est, firmas et illæsas custodiat : et faciat nos eas secundum voluntatem suam ac placitum gubernare : ut universa Africa sentiat [omnipotentis] Dei misericordiam : et cognoscant ejus habitatores a quam durissima captivitate et jugo barbarico liberati, in quanta libertate sub felicissimo nostro imperio degere meruerunt. Hoc etiam deprecantes exoramus sanctæ et gloriosæ semper virginis et Dei genitricis Mariæ precibus : ut, quicquid minus est reipublicæ nostræ, per nos ultimos servos suos restituat in suo nomine Deus, et dignos nos faciat servitium ejus adimplere.

§ 1. Deo itaque auxiliante pro felicitate reipublicæ nostræ per hanc divinam legem sancimus, ut omnis Africa quam nobis Deus præstitit, per ipsius misericordiam optimum suscipiat ordinem, et propriam habeat præfecturam : ut sicut Oriens, atque Illyricum : ita et Africa, prætoriana maxima potestate specialiter a nostra clementia decoretur. Cujus sedem jubemus esse Carthaginem, et in præfatione publicarum chartarum præfecturis aliis ejus nomen adjungi : quam nunc tuam excellentiam gubernare decernimus. — § 2. Et ab ea auxiliante Deo septem provinciæ cum suis judicibus disponantur : quarum Tingi et quæ proconsularis antea vocabatur, Carthago et Byzacium ac Tripolis rectores habeant consulares : reliquæ vero, id est, Numidia et Mauritania, et Sardinia a præsidibus cum Dei auxilio gubernentur. — § 3. Et in officio quidem tuæ magnitudinis, necnon pro tempore viri magnifici præfecti prætorio Africæ trecentos nonaginta sex viros per diversa scrinia et officia militare decernimus. In officiis vero consularium ac præsidum quinquaginta homines per singula officia esse sancimus. — § 4. Quæ vero emolumenta, sive magnificentia tua, sive consulares, et præsides, et quod unusquisque ex officio eorum de publico consequi debeat, notitia[2] subter annexa declarat. — § 5. Optamus ergo, ut omnes judices nostri secundum voluntatem et timorem Dei, et nostram electionem atque ordinationem sic suas administrationes gubernare studeant; ut nullus eorum, aut cupiditati sit deditus, aut violentias aliquas vel ipse inferat, vel judicibus aut officiis eorum, aut quibuscumque aliis collatoribus inferre permittat. Licet enim per omnes provincias nostras (Deo juvante) festinemus, ut illæsos habeant collatores; maxime tamen tributariis diœceseos Africanæ consulimus, qui post tantorum temporum captivitatem meruerunt, (Deo juvante), per nos lumen libertatis adspicere. Ergo jubemus omnes violentias et omnem avaritiam cessare, et justitiam atque veritatem circa omnes nostros tributarios reservare. Sic enim et Deus placabitur : et ipsi possunt celerius, sicut collatores alii nostræ reipublicæ relevari, atque florere.— § 6. Sportulas[3] enim ab officio, tam viri magnifici, præfecti [prætorio] Africani, quam reliquorum judicum sic exigi jubemus, quomodo in nostris legibus est dispositum; et ab omni republica nostra custoditur : ut nullus audeat quocumque tempore, vel quocumque modo earum excedere quantitatem. — § 7. Hoc etiam præsenti sanctione credimus ordinandum, ut non multa dispendia pro completione chartarum, vel codicillorum, vel in nostro laterculo, vel in scriniis præfecti prætorio per Africam judices sustinere videantur : quia, si ipsi dispendiis læsi non fuerint, nullam habebunt necessitatem ejusdem nostræ Africæ tributarios prægravandi. Jubemus ergo, ut judices diœceseos Africanæ tam civiles, quam militares in nostro laterculo pro codicillorum atque chartularum promotionis suæ consuetudinibus nihil ultra sex solidos præbeant : at vero in scrinio præfectorum non ultra duodecim solidos cogantur inferre. Quem modum si quis excesserit, ipse quidem judex triginta librarum auri dispendio subjacebit : officium vero ejus non solum simile dispendium, sed et capitale periculum sustinebit. Nam si aliquis ex quacumque parte ausus fuerit jussiones nostras excedere, et non festinaverit cum Dei timore eas servare : non solum dignitatis aut substantiæ periculum sustinebit, sed etiam ultimo supplicio subjacebit.

§ 8. Et est notitia[4] Deo auxiliante. Pro[5] annonis et capitu pro tempore præfecto prætorio per totam Africam, auri libras centum. Pro annonis consularium, auri libras 20. Pro annonis cancellariorum[6], auri libras 7. Item officiis ejus ita. In scrinio[7] primo hominibus decem pro annonis 18, pro capit. sol. 12. Fiunt sol. 148. Item numerario, pro annonis solid. 5, et pro capit. sol. 4. Fiunt sol. 46. Secundo pro an. 3, annuos sol. 5, et pro capit. 7, cap. sol. 5, et pro capit. 2, cap. solid. 4. Fiunt solid. 16, 3, vero et 4, ad ann. 50, ann. solid. 5, et ad cap. 50, capit. solid. 4. Fiunt 24. Reliquis 3, ad ann. 50, ann. solid. 5, et ad capit. 50, capit. solid. 4. Fiunt solid. 28. In scrinio secundo, ut supra scriptum est. In scrinio tertio, ut supra scriptum est. In scrinio quarto, ut supra scriptum est. In scrinio primi scrinii, quod est subadjuvæ hominibus 10, ann. 14, cap. 12. Fiunt solid. 116 scilicet. Ita primi scrinio pro ann. 3, ann. solid. 5, et pro cap. 2, capitu solid. 4. Fiunt solidi 23. Secundo pro ann. 2, ann. solidi, ut supra scriptum est, et pro cap. capit. solid. ut supra scriptum est, et fiunt solidi 16. Tertio et quarto pro ann. 1, annona solidorum, ut supra scriptum est, et pro cap. 1, cap. solidorum, ut supra scriptum est. Fiunt sol. 23. Reliquis hominibus 6, ad ann. 1, annona solidi 5, et pro capitu capit. solid. 4. Fiunt solidi 58. In scrinio *commentariensis*[8] hominibus 12, ann. 17, capit. 4. Fiunt solidi 153. Primo commentariensi, ann. 3, solid. 5, pro capit. 2, capit. sol. 4. Fiunt solidi 23. Sequentes homines 3, ad ann. 2, ann. solid. 5, pro cap. 2, capit. solid. 4. Fiunt solidi 48. Reliqui homines 8, ad ann. 1, ann. solid. 5 et cap. 1, capit. solid. 4. Fiunt solid. 27. In scrinio *ab actis* hominibus 10, ann. 14, cap. 12, solid. 118. Ita primo ann. 3, pro ann. 1, solid. 6, cap. 2, capit. solid. 4. Fiunt solid. 23. Secundo et tertio ad an. secun. ann. solid. 5, et ad capit. 2, cap. solid. 4. Fiunt solid. 32. Reliquis 17, ad ann. 1, solid. 5, ad capit. 1, capit. solid. 8. Fiunt solid. 64. In scrinio *libellorum* hominibus 7, ann. 6, cap. 6. Fiunt solidi 5, pro cap. 2, cap. solid. 4. Fiunt solid. 16. Secundo 2, pro anno solid. 10, pro capit. 1, solid. 4. Fiunt solid. 12. Reliquis hominibus 4, ad ann. 1, ann. sol. 5, et ad capit. 1, solid. 4. Fiunt solid. 36. In schola *exceptorum*[9] hominibus 60, ann. 74, capit. 62, solid. 618. Ita primo et secundo ann. 3, pro anno solid. 5, et ad cap. capit. solid. 4. Fiunt solid. 46. Aliis hominibus 6, ad ann. 2, ann. solid. 5, ad cap. 1, capit. solid. 4. Fiunt solidi 116. Reliquis hominibus 10, ad ann. 1, ann. solid. 5, et ad capit. 1, capit. solid. 4. Fiunt solid. 115. Reliquis hominibus 44, ad ann. 1, solid. 5, et ad capit. solid. 4. Fiunt solid. 386. In schola *singularium* hominibus 50, ann. 3, capit. 1, solid. 473. Ita 1, ann. 2, ann. solid. 5, capit. 1, capit. solid. 3. Fiunt solid. 34. Secundo, tertio et quarto ad ann. 5, solid. 5 et ad capit 1, capit. solid. 4. Fiunt solid. 34. S. Reliquis 46, ad ann. 1, solid. 5, et cap. 1, cap. solid. 4.

Tit. XXVII. — 1. Lib. 1, D. 11. — 2. § 8, infr. h. t. — 3. Tit. 2, infr. lib. 3; L. 2, § 12, infr. h. t.; L. 33, § 5, supr. de episcop. et cler.; L. 26, § 7. supr. de episcop. aud.; L. 3, § 5; L. 6, § 3, infr. de advoc. divers. jud. *adde* L. un. infr. de annon. et capit. — 4. L. 1, infr. de excus. artif.; L. ult. infr. de divers. off.; N. 8, in fin.— 5. Infr. tit. de annonis et cap. — 6. L. 3, L. 5, L. 8, infr. de assess. et domest. et cancell. judic.; N. 161, c. 1.— 7. Infr. lib. 12, tit. 9, tit. 19, tit. 50; L. ult. infr. de decurionib. — 8. L. 45, § 7, D. de jur. fisci. — 9. L. 5, L. 12, § 1, infr. de proxim. sacror. scrin.; L. 5, L. 7, infr. de palat. sacrar. largit.; L. ult. § 3 infr. de re milit.; L. ult. infr. de castrensi pecul.; L. 5, infr. de numerariis.

Fiunt sol. 418. In schola *mittendariorum*[10] hominibus 50, ann. 52. S. capit. 50, solid. 442. Ita primo ann. 2, ann. sol. 5, et ad capit. 1, cap. solid. 4. Fiunt solid. 14. Secundo, tertio et quarto ad ann. 1, ann. solid. 5, et ad cap. 1, capit. solid. 4. Fiunt solid. 34. S. Reliquis hominibus 46, ad ann. 1, sol. 5, et ad cap. 1, cap. solid. 4. Fiunt solidi 324. In schola *cursorum* hominibus 30, ann. 22. S. cap. 30, solid. 232. Ita primo ann. ann. solid. 5, cap. 1, cap. sol. 4. Fiunt solidi 17. Secundo, tertio et quarto ad ann. 1. S. ann. solid. 5, et ad capit. 1, capit. solid. 4. Fiunt solid. 34. S. Reliquis hominibus 26, ad ann. 1, ann. solid. 5, et ad cap. 1, capit. solid. 4. Fiunt solidi 234. In schola *nomenculatorum* hominibus 22, ann. solidi 5, capitu 12, solid. 4. Fiunt solidi 115. Ita primo anno ann. solid. 5, capit. 1. S. capit. solidos 4. Fiunt solid. 16. Reliquis hominibus 11, ad ann. 1, ann. solid. 5, et ad capit. 1, capit. solid. 4. Fiunt solid. 99. In schola *stratorum*[11] hominibus 6, ann. 7, capit. 6, solid. 59. Ita primo anno, ann. solid. 5, cap. 1, capit. solid. 4. Fiunt solidi 14. Reliquis hominibus 5, ad ann. 1, ann. solid. 5, et ad cap. 1, capit. solid. 4. Fiunt solid. 45. In schola *prætorianorum* hominibus decem ann. 12, capit. 11, solid. 97. Ita primo annonæ pro ann. 2, solid. 5, pro capit. solid. 4. Fiunt solid. 16. Reliquis hominibus 9, ad ann. 1, pro ann. solid. 5, capit. 1, pro capit. solid. 4. Fiunt solid. 71. In schola *draconariorum* hominibus 10, ann. 2, cap. 10. S. solid. 206. Ita primo ann. pro ann. solid. 14, capit. 1, pro capit. 1, solid. 4. Fiunt solidi 16. Reliquis hominibus 9, ad ann. 1, pro ann. solid. 5, capit. 1, pro capit. solid. 4. Fiunt sol. 80. In scrinio *operum* hominibus 20, ann. 24, cap. 21, solid. 224. Ita primo ann. 3, pro ann. solid. 5, cap. 2, pro capit. solid. 8. Fiunt solid. 24. Reliquis hominibus 3, ad ann. 2, pro ann. solid. 5, et ad capit. 1, pro cap. solid. 4. Fiunt solid. 62. Reliquis aliis hominibus 6, ad ann. 1, pro ann. solid. 5 et ad capit. 1, pro capit. solid. 4. Fiunt sol. 90. In scrinio *arcæ*[12] hominibus 20, ann. 28, capit. 21, solid. 224. Ita primo anno 3, pro ann. solid. 5, capit. 2, pro cap. solid. 4. Fiunt solid. 23. Reliquis hominibus 4, ann. 2, pro ann. sol. 5, et ad capit. 1, pro cap. sol. 4. Fiunt solid. 42. Reliquis aliis hominibus 6, ad ann. 2, solid. 5, et ad capit. 1, pro cap. sol. 4. Fiunt solid. 68. Reliquis aliis hominibus 110, ad ann. 1, pro ann. sol. 5, et ad capit. 1, pro cap. solid. 4. Fiunt solid. 90. In schola *chartulariorum*[13] hominibus 50, ann. 58, cap. 2, pro capit. sol. 4. Fiunt sol. 24. Ita primo anno 3, pro ann. solid. 5, cap. 2, pro cap. solid. 4. Fiunt sol. 23. Reliquis hominibus 3, ad ann. 2, pro ann. sol. 5, et ad capit. 1, pro cap. solid. 4. Fiunt solid. 48. Reliquis aliis hominibus 6, ad ann. 1, pro ann. solid. 5, et ad capit. 1, pro cap. sol. 4. Fiunt sol. 49. Reliquis hominibus 40, ad annum primum pro ann. sol. 5, et ad cap. 1, pro capit. solid. 4. Fiunt solid. 360. Fiunt homines 396, anno 499, solid. 2, 490, capit. 420. Fiunt solid. 4, 73, 3, 682. Item pro anno et cap. censualium solid. 449. Officiorum ejus solid. 160, potest medi hominibus 5, ann. 48, cap. 18, solid. 418. Ita primo ann., pro ann. 15, cap. 5, sol. 5. Secundo pro ann. 10, capit. 5, solid. 70. Reliquis hominibus 3, ad ann. 8, et ad cap. 2, solid. 150. *Grammaticis*[14] hominibus 2, ad ann. 10, et ad cap. 2, ad solid. 70 sortitas. *Oratoribus*[15] hominibus 2, ad ann. 10, cap. 5, ad solid. 70. Hæc igitur, quæ pro dispendiis civilibus judicibus Africæ, eorumque officiis, id est, tam scriniariis[16] amplissimæ ejus præfecturæ, quam cohortalibus[17], per hanc divinam constitutionem statuimus; tua magnitudo cognoscens, ex kal. septemb. futuræ tertiædecimæ indictionis effectui mancipari, observarique procuret, atque edictis publicis omnibus innotescat : his scilicet, qui ordinati fuerint a tua sublimitate secundum præsentem divinam constitutionem, firmitatem sui status in perpetuo habituris. Nam Deo juvante de militaribus judicibus, et de officiis eorum, et de alio nostro exercitu per aliam sanctionem statuemus. — Dat. *Constantinop.*, domino nostro Justiniano P. P.

2. *Idem*, A. Belisario magistro militum per Orientem.

In nomine domini nostri Jesu Christi ad omnia consilia omnesque actus semper progredimur : per ipsum enim jura imperii suscepimus : per ipsum pacem cum Persis in æternum confirmavimus : per ipsum acerbissimos hostes, et fortissimos tyrannos dejecimus : per ipsum multas difficultates superavimus : per ipsum Africam defendere, et sub nostrum imperium redigere, nobis concessum est : per ipsum quoque, ut nostro moderamine recte gubernetur, et firme custodiatur, confidimus. Unde per ejus gratiam etiam civilium administrationum judices, et officia singulis Africanis provinciis constituimus : attribuentes quidem emolumentum, quod unusquisque percipere debeat. Ad ejus igitur providentiam etiamnum animum nostrum referentes, et armatas militias, et duces militum ordinare disponimus. — § 1. Sancimus itaque, ut *dux* militum *Tripolitanæ* provinciæ in Leptimagnensi civitate sedes interim[18] habeat. Dux vero *Byzacenæ* provinciæ [et] in Capsa, et altera Lepte civitatibus interim sedeat. Dux vero *Numidiæ* provinciæ in Constantinensi civitate sedes interim habeat. Dux autem *Mauritaniæ* provinciæ in Cæsariensi civitate interim sedeat. — § 2. Jubemus etiam : ut in trajectu, qui est contra Hispaniam, qui *Septa* dicitur, quantos providerit tua magnitudo, de militibus una cum tribuno suo homine prudente, et devotionem servante reipublicæ nostræ, per omnia constituas, qui possint et ipsum trajectum semper servare, et omnia, quæcunque in partibus Hispaniæ, vel Galliæ, *seu Francorum* aguntur, viro spectabili duci denunciare, ut ipse tuæ magnitudini referat. In quo trajectu etiam dromones, quantos provideris, ordinari facias. — § 3. In *Sardinia* autem jubemus ducem ordinari : et eum juxta montes, ubi barbaricæ gentes videntur sedere, habentem milites pro custodia locorum, quantos et ibi tua magnitudo providerit. — § 4. Et omnes diligenter pro commissis suæ custodiæ provinciis invigilent, et ab omni hostium incursione subjectos nostros tueantur illæsos : et festinent die nocteque Dei invocando auxilium, et diligenter laborando, usque ad illos fines provincias Africanas extendere, ubi ante invasionem Vandalorum, et Maurorum respublica romana fines habuerat, et ubi custodes antiqui servabant : sicut ex clausuris[19] et burgis ostenditur : maxime autem civitates, quæ prope clausuras et fines antea tenebantur, cum essent sub romano imperio constitutæ, auxiliante divina misericordia cum hostes per partes expelluntur, festinent comprehendere, atque munire : et in illis duces et milites per partes accedant, ubi antea fines et clausuræ provinciarum erant, quando integræ Africanæ servabantur sub romano imperio provinciæ, quod Deo annuente (cujus auxilio nobis restitutæ sunt) speramus cito nostris provenire temporibus; et ut in securitate et pace provinciæ cum antiquis finibus integre serventur, et vigiliis ac laboribus devotissimorum militum, et cura spectabilium pro tempore ducum custodiantur illæsæ : quoniam ita convenit, ut semper custodes fines provinciæ servent : ne detur hostibus licentia incurrendi aut devastandi loca, quæ nostri subjecti possident.— § 5. Quantos autem milites, sive pedites, sive equites, per unumquemque limitem collocari oportet ad custodiendas provincias et civitates, tua magnitudo, prout consideraverit ordinet, et nobis referat : ut, si prævidérimus sufficientem esse ordinationem, confirmemus eam : sin autem perspexerimus, et aliquid amplius fieri, ut eam augmentemus. — § 6. Quid autem dux stipendiorum nomine pro se suisque hominibus, et quid ejus officium consequetur; hoc in subdita declaratur notitia. — § 7. Sicut ergo prædictum est, interim nunc duces ac milites secundum nostram dispositionem in locis, seu civitatibus, in quibus jussimus, sedeant, donec Deo auxiliante nobis ac reipublicæ nostræ per labores nostros in illis locis constitui possint, in quibus uniuscujusque provinciæ antiquus limes constitutus erat, quando florente romana republica memoratæ provinciæ integræ tenebantur.

§ 8. Pro *limitaneis* vero ordinandis necessarium nobis esse videtur, ut extra[20] comitatenses milites, qui per castra sunt, milites limitanei constituantur, qui possint, et castra, et civitatis limites defendere, et terras colere : et ut alii provinciales videntes eos per partes, ad illa loca se conferant. Et exemplum fecimus unius numeri limitaneorum : ut secundum exemplum, quod nos misimus, per castra et loca, quæ providerit tua magnitudo, eos ad similitudinem nostri exempli ordinet : sic tamen, ut si inveneris de provinciis idonea corpora, aut de illis, quos antea milites habebant; limitaneorum constituas in numero, in unoquoque limite : ut si aliqua forsitan commotio fuerit, possint ipsi limitanei sine comitatensibus militibus, una cum ducibus suis adjuvare loca, ubi dispositi fuerint non longe limitem exeuntes, nec ipsi limitanei, nec duces eorum; ut nullum etiam dispendium a ducibus, vel ducianis prædicti limitanei sustineant, nec aliquas sibi consuetudines de eorum stipendiis per fraudem ad suum lucrum convertant. Hæc autem non solum in limitaneos volumus observari, sed etiam in comitatenses milites. — § 9. Et unumquemque ducem et tribunos eorundem militum jubemus, ut semper milites ad exercitationem armorum teneant, et non concedant eos divagari, ut, si quando necessitas contigerit, possint inimicis resistere, et nullum audeant duces aut tribuni commeatalem de ipsis dimittere : ne dum sibi lucrum student conficere, incustoditas nostras relinquant provincias. Nam si usurpaverint memorati duces, vel officia eorum, seu tribuni, commeatalem de militibus relinquere, aut aliquod lucrum de eorum emolumentis sibi acquirere : hoc non solum in quadruplum jubemus publico rependere, sed etiam dignitate eos privari. Magis enim debent, et duces et tribuni supra deputata sibi emolumenta secundum la-

10. L. 3, L. 7, § 1, infr. de palat. sacrar. larg. — 11. Infr. de stratorib. lib. 12, tit. 25. — 12. Infr. de susceptorib. præpos. et arcar. lib. 10, tit. 70; *adde* L. 1, § 2; L. 25, in fin. supr. de sacros. eccles. — 13. Infr. de numerar. actuar. et chartulariis, lib. 12, tit 50. — 14. L. 2, L 6; L. ult. infr. de profess. et med. — 15. d. L. 2, L. ult. — 16. Infr. lib. 12, tit. 50. — 17. Infr. de cohortalib. lib. 12, tit. 58. — 18. § 7, infr. h. l. — 19. L. 4, infr. de off. mag. officior. — 20. L. 15, L. 14, infr. de re milit.

bores suos de nostra largitate remunerationem sperare, et non de commeatis militum, aut eorum stipendiis lucrum sibi acquirere : quoniam ideo ordinati sunt milites, ut per ipsos provinciæ vindicentur : præcipue cum sufficienter et ipsis ducibus, et eorum officiis emolumenta præstitimus, et semper providimus unumquemque secundum labores suos ad meliores gradus, et ad majores dignitates perducere.

§ 10. Postquam vero Deo placuerit, et per tuam magnitudinem limes omnis in antiquum statum pervenerit, et bene ordinatus fuerit; tunc ubicunque necessitas emerserit, viri spectabiles duces invicem sibi, quando usus exegerit, auxilium præbeant : ut provinciæ, seu limites eorum vigiliis et laboribus (Deo juvante) illæsi custodiantur. — § 11. Sicut autem jubemus audaces et feroces contra inimicos judices ac milites nostros esse : sic volumus eos mites et benevolos circa collatores [21] nostros existere, et nullum damnum, nullamque læsionem in eos efficere. Sin autem quisquam de militibus ausus fuerit, quamcumque læsionem tributariis nostris inferre : periculo viri spectabilis ducis, seu tribuni et principis digna vindicta afficiatur, ut indemnes tributarii nostri custodiantur. — § 12. Si vero pro quibusdam causis interpellatio apud nostros judices facta fuerit : jubemus non amplius sportularum nomine, quam nostris legibus definitum est, executores accipere, pœnam eisdem legibus insertam ex transgressione formidantes. — § 13. Cum autem Deo annuente Africanæ nostræ provinciæ per tuam magnitudinem, secundum nostram dispositionem ordinatæ, et limites in antiquum statum reducti; et omnis Africa sic detenta fuerit, sicut erat : cum ergo hæc omnia (Deo juvante) præsente tua magnitudine, disposita et perfecta fuerint, et per labores tuos, [antiquos] fines omnes Africa receperit; et docuerit nos de omni ordinatione totius Africanæ diœceseos : id est, quanti et qui milites, in quibus locis, vel civitatibus constituti sunt, et quanti limitanei, et in quibus locis et militiis collocati sunt : tunc jubemus tuam magnitudinem ad nostram clementiam remeare.

§ 14. Interea vero si aliquas civitates, seu castella per limites [22] constituta providerit tua magnitudo nimiæ esse magnitudinis, et propter hoc non posse bene custodiri : ad talem modum ea construi disponat, ut possint per paucos bene servari. — § 15. Cum autem magnitudo tua, omnibus dispositis, ad nos remeare jussa fuerit; tunc duces uniuscujusque limitis; quotiens pro componendis civitatibus, aut castris, et pro dispendiis suis, aut pro annonis aliquod opus habuerint, celerius ad virum magnificum præfectum per Africam significent : ut ipse, quæ necessaria fuerint, festinet facere, ne aliqua protractio provinciis noceat. — § 16. Ea vero, quæ ipse fecerit, vel quæ adhuc necessario procuranda sunt postea, et memoratus vir magnificus præfectus [prætorio] Africæ, et viri spectabiles duces, et de aliis omnibus, quæ ibi aguntur, frequenter ad nos referant : ut benefacta confirmemus, et quæ oportunius debent fieri, ex nostra dispositione peragantur. — § 17. Hoc etiam decernimus, ut judices, qui ordinandi sunt per Africanos limites, nihil amplius in sacratissimo palatio cuilibet personæ, aut dignitati, vel in prætorio per Africam præfecturæ et magisteriæ potestati præbeant, nisi quantum subter annexa declarat notitia [23] : nam si quis amplius, quam in subdita notitia taxatum est, usurpaverit, seu acceperit, triginta libras auri multæ dependat nomine, cum quo et periculo indignationis nostræ [serenitatis] subjacebit, nulla alia qualibet persona, aut dignitate, aut officio accipiente aliquid ab eis, præter illos quorum nomina in subjecta notitia continentur. — § 18. Ad hoc jubemus, ut (Deo juvante) unusquisque dux seu eorum officia, secundum quod notitia subter annexa continet, emolumenta sua ex tributis Africanæ provinciæ ex kal. septembris instantis felicissimæ tertiæ decimæ indictionis percipiant.

§ 19. Et hæc notitia, Deo volente, debet delegari ducibus, et eorum officiis in Africa constitutis pro annonis, et capitu per singulos annos præbendis. Ita clarissimo *viro duci Tripolitanæ* provinciæ, et hominibus ejus singulis sol. 5, cap. 159 singulis, cap. sol. 783; adsessori ducis, et officio ac hominibus ejus, 40, ann. 96; S. sing., ann. cap. sol. 6. Simul fiunt pro ann. et cap. sol. 674. Dividuntur sic, adsessori [24] in ann. 8, cap. 4; primicerio [25] in ann. 8, cap. 2; ducenariis [26] 3, ad ann. 6 sol. fiunt, ann. capitis fiunt capitum, cap. centenariis [27] 6 ann. 5 sunt. Fiunt ann. 4 et ad cap. 1, fiunt ann. 16 et ad cap. 3, fiunt cap. 8; circitoribus 9, semis; aliis 11, ad ann. 1; S. fiunt ann. 14 sunt, et ad cap. 3, fiunt cap. 11. Item viro clarissimo *duci Byzacenæ* provinciæ, et hominibus ejus ann. 190, singulis in ann. sol. 5, cap. 158, singulis cap. sol. 10. Simul fiunt pro ann. cap. sol. 670, omnes dividuntur sic, adsessori in ann. 7, cap. 4; primicerio in ann. 5, cap. 2; numerario in ann. 6, cap. 3; ducenario 4, ad ann. 3, fiunt cap. 3; centenariis 6, ann. ann. 15 et cap. 1, fiunt cap. 7; circitoribus 9, ad an. fiunt an. 13 et ad cap. 3, fiunt 100, c. 7; circitoribus 9, ad ann. 2, fiunt 18, et ad cap. fiunt ann. 13, cap. 9, semis; alii 11, ad. ann. 3, fiunt an. 13. S. et ad cap. 11. Item viro clarissimo *duci Numidiæ* provinciæ, et hominibus ejus ann. 190 singul. ann. solid. 8, cap. 158, singulis cap. sol. 9. Simul fiunt pro ann. et cap. solid. 351, 34; adsessori ducis et officio ejus hominibus 40 ann. et cap. solid. 5, cap. 49, singuli cap. solid. 5, cap. 47, 2, singulis, cap. sol. 3. Simul fiunt pro ann. et cap. sol. 164. S. dividuntur sic, adsessori in ann. 13, cap. 6; primicerio ann. cap. 3; numerario [28] in annum 4. Fiunt ad ann. 16 et ad cap. 5; centenariis ad ann. 11. S. fiunt duodecim et ad cap. capita 6; biarchis [29] 8; circitoribus 9, ad ann. 2, fiunt an. 127 et ad cap. 3, fiunt cap. 8, semis; aliis 11, ad ann. 2, fiunt an. 16, sunt 15 et ad 3, fiunt cap. 11. Item viro clarissimo *duci Mauritaniæ* provinciæ et hominibus ejus an. 190, singulis an. solid. 5, cap. solid. 200, 160, 35; adsessori ducis, et officio ejus hominibus 40, an. 96. S. S. fiunt simul pro ann. et cap. sol. 670, 3. S. dividuntur sic : adsessori in ann. 9, capit. 4; primicerio in ann. 5, cap. 1; numerario in ann. cap. 3; ducenariis 3, ad ann. 3. S. fiunt ann. et capit. 3, fiunt capit. 2; centenariis 3, ad an. 3. S. fiunt an. et cap. 3, fiunt cap. 2; centenariis 9, ad ann. 10 et ad cap. 3, fiunt capit. 5; biarchis 8; circitoribus ad an. 8, fiunt ann. 18 et ad cap. fiunt capit. 3, fiunt cap. 11. Item viro clarissimo *duci Sardiniæ* insulæ, et hominibus ejus ann. 190, singulis ann. solidi 282; adsessori ducis, et officio ejus hominibus 40, ann. 96. S. singulis ann. solid., capit. 48, singulis capit. solid. 9. Simul fiunt pro ann. et cap. 150, 186. Dividuntur sic : adsessori ann. 9 et cap. 3; primicerio in an. 2, cap. 3; numerario in an. cap. 3; ducenariis 4, ann. 3, sunt ann. 16 et cap. 3, sunt et cap. 9; circitoribus 9, an. 3. Fiunt an. 29 et cap. 3, fiunt cap. 9; circitoribus 9, ann. 3, fiunt ann. 4, cap. 9, semis; aliis 11, ad ann. 16, sunt et ad capit. 3, fiunt cap. 11. — § 20. Notitia consuetudinum, quas in sacro laterculo, et in prætorio amplissimæ præfecturæ per Africam, et in officio magistri militum, pro tempore dux præbere debet uniuscujusque militis, sic : in sacro laterculo sol. 6. In officio magisteriæ militum potestatis pro insinuandis administrationis suæ divinis nostræ serenitatis adfatibus solid. 12. In officio amplissimæ præfecturæ per Africam pro insinuandis ejusdem chartis, solid. 12.

§ 21. Gloria itaque tua, quæ per hanc pragmaticam sanctionem nostra statuit æternitas, effectui ea mancipari observarique præcipiat. — § 22. Emissa lex idib. aprilis *CP*. D. N. Justiniano P. P. A. 4 et Paulino V. C. Conss. — § 23. Et hæc notitia, Deo volente, debet delegari judicibus, et eorum officiis in Africa constitutis pro annonis, et capitu per singulos annos præbendis. Item viro clarissimo *duci Tripolitanæ* provinciæ, et hominibus ejus anno nonagesimo singula annona solidos quinque capit. centum quinquaginta novem singulis cap. solidos ducentos octoginta duos : adsessori ducis, et officio ac hominibus ejus quadraginta annis nonaginta et septem. Item viro clarissimo *duci Byzacenæ*, et hominibus ejus similiter. Item viro clarissimo *duci Numidiæ*, et hominibus ejus similiter. Item viro clarissimo *duci Mauritaniæ* provinciæ et hominibus ejus similiter. Item *duci Sardiniæ*, et hominibus ejus similiter. — § 24. Item notitia consuetudinum, quas in sacro laterculo, et in prætorio amplissimæ præfecturæ per Africam, et in officio magistri militum pro tempore dux præbere solet uniuscujusque limitis, sic : In sacro laterculo sex solidos. In officiis magisteriæ militum potestatis pro insinuandis divinis administrationibus, seu divinæ serenitatis affatibus, solidos duodecim : pro officio amplissimæ præfecturæ per Africam pro insinuandis ejus chartis solidos duodecim. — § 25. Gloria itaque tua, quæ per hanc pragmaticam sanctionem statuuntur, æternitatis effectui mancipari observarique præcipiat.

21. N. 118. — 22. § 4, supr. h. l. — 23. L. 1, § 8, supr. h. t. — 24. Infr. de assessor. — 25. Infr. de primicerio. — 26. L. 1, infr. de off. mag. off.; L. 1, infr. de exact. trib.; L. 3, L. 4, infr. de agent. in reb.; L. 5, infr. de princip. agent. in reb.; L. 1, infr. de lucris advoc. — 27. d. L. 1. — 28. Infr. de numerariis. — 29. L. 1, infr. de off. mag. off.

TIT. XXVIII.

DE OFFICIO PRÆFECTI [1] URBI.

1. Impp. Valentinianus et Valens AA. ad Volusianum præfectum urbis.

Studentibus nobis statum urbis, et annonariam rationem aliquando firmare : in animum subiit, ejusdem annonæ curam non omnibus deferri potestatibus. Et ne præfectura urbis abrogatum sibi aliquid putaret, si totum ad officium annonarium redundasset : eidem præfecturæ sollicitudinis necessitatem mandavimus : sed non ita ut lateat officium annonariæ præfecturæ : sed ut ambæ potestates, in quantum sibi negotii est, tueantur civilem annonam : sitque societas muneris : ita ut inferior [2] gradus meritum superioris agnoscat : atque ita superior potestas se exerat, ut sciat ex ipso nomine [3], quid præfecto debeatur annonæ.

Tit. XXVIII — 1. Lib. 1 D. 12. — 2. *Adde* L. 5, infr. de off. rect. prov. — 3. *Sic* L. 5, infr. de defens. civ.

2. *Iidem*, AA. ad Ampellium præfectum urbi.

Quod promulgatis sanctionibus tua sinceritas rescriptum esse non nescit, etiam ex præcepto nostro competenter observet : nec quasdam personas de provincia [4] existimet advocandas, nisi tantummodo suos officiales, et homines populares [5] hujus almæ urbis seditioni obnoxios.

3. Imppp. Valens, Gratianus et Valentin. AAA. ad Rufinum præfectum urbi.

Præfectura *urbis* cunctis, quæ intra urbem sunt, antecellat [6] dignitatibus, tantum [ex omni parte derivatis,] quantum sine omni injuria ac detrimento honoris alieni usurpat. — Dat. 6 kal. Jul. Valente A. V. et Valentiniano jun. Conss. 368.

4. Imppp. Theod., Valentinianus et Arcad. AAA. Severino comiti sacrarum largitionum.

Omnia corporatorum genera, quæ in Constantinopolitana civitate versantur, universos quoque cives, ac populares [7] præfecturæ urbanæ regi moderamine cognoscas.

5. Imp. Theod. A. Constantino præfecto urbis.

Primicerius [8] adjutor tuæ sedis officii per biennium, quod in eodem gradu ex consuetudine priscæ ordinationis meruit, curam insuper personarum, usurpatione omni, atque ambitione cessante, suscipiat : hoc etiam adjecto : ut, si quis ex memorato ordine, vel conditionis humanæ fine, præventus, vel alia quacunque ratione, militiæ gradum propriæ amisisse monstrabitur, solitæ ambitionis injuria vacante, locum [9] is, qui juxta [matriculæ] veritatem sequitur, obtineat.

TIT. XXIX.

DE OFFICIO MAGISTRI MILITUM.

1. Imppp. Valent., Gratian. et Theod. AAA. ad Ensignium P. P.

Viri illustres comites, et magistri peditum, et equitum, in provinciales [1] nullam penitus habeant potestatem : nec amplissima præfectura in militares viros.

2. Impp. Honor. et Theod. AA. ad Hypatium magistrum militum per Orientem.

Apparitores per Orientem statutos officii tui ad aliud judicium trahi minime oportebit. Sciat igitur illustris magnificentia tua, sub te, sive civiliter, sive criminaliter appetantur, eos litigare debere.

3. Imp. Zeno A. Sebastiano P. P.

Eos, qui [2] ultra statutos in officio magisteriæ per Orientem potestatis militant, civilium quoque judicum sententiis super quolibet negotio subjacere [præcipimus :] ipsis quinetiam statutis in tributariis collationibus civilium quoque judicum dispositionibus proculdubio parituris.

4. Imp. Anastasius A. Joan. magistro militum per Illyricum.

Milites de locis, in quibus consistunt, ad [3] alia loca sine speciali nostræ serenitatis auctoritate nullatenus transferri, præcipimus : ne eorum expensæ in locis, in quibus consistunt, minuantur. Sed si forte quædam urgens et necessaria causa emerserit, utilitati ac securitati publicæ, tam amplissimam prætorianam præfecturam, quam tuam sedem sine ulla procrastinatione prospicere protinus oportet, et suggestiones ad nostras aures destinare, indicantes tam loca, de quibus milites transferendi sunt, quam ea, ad quæ pervenire eos oportet : nominaque fortissimorum numerorum [4], in quibus iidem milites referuntur : nec non quantitatem annonarum; et ante omnia causam, ob quam iidem milites transferendi sunt : ut post talem suggestionem, a nostra auctoritate competentia procedant.

5. Imp. Justinianus A. Zetæ viro illustri, magistro militum per Armeniam, et Pontum Polemoniacum, et [cæteras] gentes.

Cum propitia divinitate romanum nobis sit delatum imperium : sollicita cura, cauta diligentia pertractantes perspeximus oportere etiam partibus Armeniæ [5], et Ponto Polemoniaco [6], et gentibus proprium magistrum militum per hanc legem constituere : tuamque magnitudinem, quæ nobis ex ante gestis optime commendata est, idoneam ad talem fore dignitatem confidentes eligimus : certasque provincias, id est, magnam Armeniam, quæ interior dicebatur, et gentes Anzitenam videlicet, Ingilenam, Astyanenam, Sophenam, Sophonenam, in qua est Martyropolis, Belabitenam, et primam et secundam Armeniam, et Pontum Polemoniacum tuæ curæ cum suis ducibus commisimus, comite Armeniæ penitus sublato : cunctosque subdimus numeros, non modo quos in præsenti novos constituimus, sed etiam de præsentalibus [7], et Orientalibus, et aliis agminibus segregatos, non tamen eorum quantitatem agminum minuentes : sed quia plures eis addidimus sine reipublicæ gravamine : et sine augmento sumptuum, aliquantos subtraximus : ita tamen, ut post hanc subtractionem ampliores remanserint, quam usque ad nostra felicia fuerant tempora.

4. L. 1, § 4, D. h. t. — 5. L. 28, § 3, D. de pœnis. — 6. N. 62, § 2. — 7. L. 2, supr. h. t — 8. Infr. de primicerio; *adde* L. 7, infr. de advoc. div. judicum. — 9. L. 11, pr. D. de muner. et honor.

Tit. XXIX. — 1. L. 2, infr. de off. milit. judic. Edict. Just. 4, c. 2, § 2. — 2. L. 5, infr. de apparit. mag. milit. — 3. L. 15, infr. de re militari. — 4. L. 4, L. 42, D. de test. mil.; L. 1, in fin. D. de bonor. poss. ex test. mil.; L. 18, infr. de test. mil. — 5. N. 31. — 6. N. 28. — 7. L. 12, L. ult. infr. de re milit.; L. 4, infr. de apparit. mag. Edict. Just. 13, c. 2 : *adde* L. 13, L. 18, infr. de re milit.; L. 6, § 3, infr. de advoc. div. jud. 2 : L. ult. infr. de domest. et protect.

TIT. XXX.

DE OFFICIO QUÆSTORIS [1].

1. Imp. Theodos. A. Salustio quæstori.

Totius minoris laterculi curam scias ad tuæ sublimitatis sollicitudinem pertinere : ita ut tuo arbitratu, et scrinio memoriæ totius minoris laterculi dignitates, hoc est, præfecturæ, omnes tribunatus, et præpositure castrorum, juxta consuetudinem priscam clementiæ meæ auctoritate deinceps mittantur. — Dat. 6 kal. Maji, *Constantinop.*, Castino et Victore Conss. 424.

2. *Idem*, A. Helioni comiti et magistro officiorum.

Omnes minores laterculi dignitates; quæ sub cura quidem ac sollicitudine viri illustris quæstoris esse antea videbantur, postea vero, vel universæ, vel mediæ ad magistrorum militum potestatem, dispositionemque transierant; placuit nunc clementiæ meæ, vetusti temporis more revocato, ad prisca deinceps jura revocare. — Dat. 3 kal. Maji suprascriptis Conss. 424.

3. Imp. Anastasius A. Eusebio magistro officiorum.

Officia et conditiones, quæ pertinent ad viros devotos in sacro scrinio memoriæ [2] militantes, nemini liceat sub quacunque occasione sine ulla divinæ subscriptionis liberalitate peragere : eo, quicunque in hoc fuerit postea facinore convictus, publicatione bonorum suorum multando : officio quoque rectoris provinciæ, in qua non allegato super gerenda sollicitudine sacro rescripto aliquis ausus fuerit eandem curam sibimet usurpare, trium librarum auri dispendio feriendo. — Dat. kal. Mart. *Constantinop.* Anastasio A. et Rufino Conss. 492.

TIT. XXXI.

DE OFFICIO MAGISTRI OFFICIORUM.

1. Imp. Constantinus A. ad agentes in rebus.

Privilegiis dudum scholæ vestræ indultis, [et] integris reservatis, ad ducenariam [1], centenariam, et biarchiam [2] nemo suffragio, sed labore unusquisque perveniat : principatum vero adipiscatur matricula [3] decurrente : ita ut ad curas agendas, et cursum illi exeant, quos ordo militiæ vocat, et ejus laborum adjutor. Præterea in quo totius scholæ status, et magistri securitas constituta est, idoneus probitate [4] morum ac bonis artibus præditus, nostris per magistrum obtutibus offeratur, ut nostro ordinetur arbitrio. PP. *Romæ* in foro Trajani.

2. Imppp. Valent., Theod. et Arcad. AAA. ad Patricium magistrum officiorum.

Nemo agentium in rebus ordinem [5] militiæ, atque stipendia prævertat, etiamsi nostri nominis per obreptionem detulerit indultum : ac si quis formam admissi istiusmodi docebitur obtulisse : in locum, ex quo indecenter emerserat, revertatur : ut is gradu cæteros antecedat : quem stipendia meliora, vel labor prolixior fecerit anteire. PP. *Hadrumeti*.

3. Impp. Theodos. et Valent. AA. Pleitio comiti, et magistro officiorum.

Scholarium nostrorum devotio probata a nostris parentibus, circa maximæ serenitatis nostræ affectionem enituit : unde quidquid ad fo-

Tit. XXX. — 1. Lib. 1, D. 13; Lib. 12, infr. tit. 5; N. 35, N. 41 N. 50, N. 80. — 2. L. 1, § 8, supr. de off. præf. præt. Afr.

Tit. XXXI. — 1. L. 2, § 19, supr. de off. præf. præt. Afr. — 2. d. § 19. — 3. L. ult. supr de off. præf. urb. — 4. *Adde* L. 6, infr. ad leg. Jul. repet.; N. 8, pr. vers. quapropter; N. 161 c. 1. — 5. L. 7, infr. de proxim. sacror. scrin.